

Monitoring Programu Opieki Nad Zabytkami za lata 2023 – 2024

Program Opieki nad Zabytkami Miasta Jaworzna na lata 2023 – 2026 (zwany dalej Programem) przyjęty do realizacji przez Radę Miejską w Jaworznie uchwałą Nr LVI/757/2023 z dnia 31 sierpnia 2023 roku, to dokument strategiczny, którego głównym celem jest wzmocnienie zaangażowania samorządu i mieszkańców miasta w ochronę zabytków i dziedzictwa historycznego regionu. To działanie kształtujące lokalną tożsamość kulturową oraz podnoszące jakość życia w mieście. Służy kształtowaniu polityki samorządu w zakresie ochrony zabytków, a wnioski w nim sformułowane powinno się uwzględniać przy tworzeniu dokumentów planistycznych gminy.

Zapisy Programu nakładają na władze samorządowe obowiązek okresowej oceny jego realizacji w oparciu o przyjęte wskaźniki monitorujące, które odnoszą się do kierunków działań – odpowiednich dla poszczególnych priorytetów i celu strategicznego. Niniejszy dokument (zwany dalej monitoringiem lub raportem) stanowi analizę bieżącego stanu faktycznego opieki nad zabytkami w mieście, dotyczy lat 2023 - 2024 i jest pierwszą – niejako bazową – analizą realizacji Programu. Dane ilościowe – wskaźniki – dostarczają informacji o stanie przedmiotu ochrony oraz o skuteczności działań ochronnych.

Celem strategicznym Programu jest wzmocnienie zaangażowania samorządu i mieszkańców Jaworzna w ochronę zabytków i dziedzictwa historycznego regionu, jako działanie kształtujące lokalną tożsamość kulturową oraz podnoszące jakość życia w mieście. Realizacji tego celu służą trzy następujące priorytety:

- 1) Bogactwo dziedzictwa pogranicza – to działania na rzecz upowszechniania wiedzy o wartości zabytków jako elementów dziedzictwa kulturowego oraz jego roli w kształtowaniu bogactwa kulturowego kraju,
- 2) Gospodarna troska – to działania na rzecz utrzymania w dobrym stanie zachowania zabytków stanowiących mienie komunalne i publiczne oraz wspieranie działań na rzecz ochrony i zachowania zabytków o innych formach własności,
- 3) Siła współpracy – to budowanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym na rzecz działań służących efektywnej ochronie i opiece nad zabytkami oraz niematerialnym

dziedzictwem kulturowym.

Poszczególnym priorytetom przypisano kierunki działania, którym określono zadania kluczowe, jak niżej:

Priorytet 1) Bogactwo dziedzictwa pogranicza	
Kierunek działania	Zadanie kluczowe
1. Działania edukacyjne za pośrednictwem instytucji kultury oraz we współpracy z organizacjami społecznymi	1-1. Inicjowanie akcji edukacyjnych i promocyjnych na temat zasobu zabytków w powiecie, na temat specyfiki regionalnej i wartości dziedzictwa kulturowego materialnego oraz niematerialnego za pośrednictwem szkół, instytucji kultury, stowarzyszeń, przy współpracy z powiatami, gminami oraz placówkami badawczymi regionu.
	1-2. Włączanie się w funkcjonowanie i organizację lokalnych, regionalnych i ponadregionalnych szlaków dziedzictwa, badanie możliwości przyłączenia się do działań Śląskiego Szlaku Zabytków Techniki i w perspektywie do Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego (ERIH).
2. Działania dokumentacyjne – aktualizacja i pogłębianie rozpoznania zasobu oraz rozwijanie charakterystyk i zasobu we współpracy z placówkami badawczymi oraz stowarzyszeniami działającymi na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego regionu	2-1. Inicjowanie i prowadzenie współpracy ze środowiskiem naukowym w celu pogłębiania charakterystyki zasobu zabytkowego w granicach miasta, w drodze badań, publikacji i konferencji naukowych.
	2-2. Publikacja, promocja i upowszechnianie wyników badań nad zasobami dziedzictwa kulturowego Jaworzna w mediach elektronicznych, na stronach internetowych miasta i miejskich instytucji kultury.

Priorytet 2) Gospodarna troska	
Kierunek działania	Zadanie kluczowe
1. Bieżące użytkowanie i utrzymanie funkcjonalności obiektu, z poszanowaniem jego specyfiki zabytkowej	1-1. Zabezpieczenie środków finansowych na ochronę i utrzymanie obiektów i obszarów zabytkowych pozostających we władaniu i zarządzie miasta.
	1-2. Wspieranie miejskich instytucji kultury realizujących zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami.
2. Monitoring stanu zachowania obiektów zabytkowych	2-1. Prowadzenie monitoringu stanu zachowania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych pozostających we władaniu i użytkowaniu mienia komunalnego i publicznego. Dialog z innymi właścicielami zabytków.
	2-2. Podejmowanie interwencji, przez zawiadomienie organów ochrony zabytków w przypadku informacji i udokumentowania zagrożenia lub zniszczenia obiektu zabytkowego.

Priorytet 3) Siła współpracy	
Kierunek działania	Zadanie kluczowe
1. Kształtowanie polityki miasta przez uwzględnianie w dokumentach zarządczych i planistycznych uwarunkowań i zadań w zakresie poszanowania dziedzictwa kulturowego	1-1. Uwzględnianie potrzeb ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego w dokumentach strategicznych planistycznych i zarządczych ze szczególnym uwzględnieniem analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego.
	1-2. Inicjowanie, opracowywanie i aktualizacja w skali miasta dokumentów dotyczących ochrony zabytków w sytuacjach kryzysowych i zagrożeń.
	1-3. Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ), uwzględnianie obiektów ujętych w GEZ przy sporządzaniu planów miejscowych i Studium w zakresie zapisów ochronnych dotyczących zachowania bryły, formy i detalu architektonicznego obiektów ujętych w GEZ, przy dopuszczeniu możliwości modernizacji technicznej zapewniającej ciągłość użytkowania.
2. Tworzenie efektu synergii – inicjowanie koalicji w pozyskiwaniu środków, finansowaniu i realizowaniu zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego	2-1. Udział w finansowaniu, wytyczaniu i utrzymywaniu szlaków i ścieżek edukacyjnych w granicach miasta.
	2-2. Działanie na rzecz ochrony zintegrowanej – współpracy z instytucjami i organami ochrony przyrody w celu wzmocnienia ochrony krajobrazu kulturowego, w tym zabytków, w obszarach cennych przyrodniczo. Realizacja koncepcji zagospodarowania Góry Grodzisko.
	2-3. Prowadzenie akcji informacyjnych dla właścicieli obiektów wpisanych do GEZ w zakresie ich obowiązków i możliwości działania. Promowanie dobrych praktyk ochrony zabytków.
	2-4. Pozyskiwanie zewnętrznych środków na ochronę, promocję i zagospodarowanie obiektów zabytkowych.

W przedmiotowym raporcie, w ramach trzech priorytetów przedstawiono w sposób syntetyczny i tabelaryczny stan bieżący ochrony zabytków – z wybranych zadań kluczowych – w oparciu o wskaźniki monitoringowe przekazane przez: Muzeum Miasta Jaworzna (MMJ), Miejski Zarząd Nieruchomości Komunalnych (MZNK), Miejski Zespół Obsługi Placówek Oświatowo–Wychowawczych w Jaworznie (MZOPOW), Wydział Architektury i Urbanistyki Urzędu Miejskiego w Jaworznie (UA), Wydział Promocji, Kultury i Sportu (PI-KL).

Do analizy wyznaczono 6 kierunków działania i 7 zadań kluczowych w ramach trzech priorytetów. Przedstawione w dalszej części dokumentu dane, zebrane z ww. instytucji i jednostek miejskich stanowią bazę, z którą będzie można porównać wskaźniki w latach kolejnych. Analiza wskaźników dokonywana będzie w perspektywie dwuletniej.

Monitoring – wskaźniki

Priorytet 1) Bogactwo dziedzictwa pogranicza – to działania na rzecz upowszechniania wiedzy o wartości zabytków jako elementów dziedzictwa kulturowego oraz roli dziedzictwa regionalnego w kształtowaniu bogactwa kulturowego kraju (działania badawcze, edukacyjne, promocyjne). W ramach tego priorytetu wyznaczono do analizy dwa kierunki działania:

KIERUNEK DZIAŁANIA 1

1. Działania edukacyjne za pośrednictwem instytucji kultury - analiza na podstawie niżej wymienionych wskaźników:

- liczba wydarzeń,
- liczba zaangażowanych podmiotów.

KIERUNEK DZIAŁANIA 2

2. Działania dokumentacyjne - aktualizacja i pogłębienie rozpoznania zasobu oraz rozwijanie charakterystyki zasobu - analiza na podstawie trzech wskaźników:

- liczba wydarzeń – projektów badawczych i konferencji,
- liczba publikacji internetowych,
- liczba zaangażowanych partnerów.

Działania edukacyjne za pośrednictwem instytucji kultury		
rok/jednostka	Liczba wydarzeń	Liczba zaangażowanych podmiotów
2023 MMJ	4	2
2024 MMJ	9	4

Działania dokumentacyjne - aktualizacja i pogłębienie rozpoznania zasobu oraz rozwijanie charakterystyki zasobu			
rok/jednostka	liczba wydarzeń – projektów badawczych i konferencji	liczba publikacji internetowych	liczba zaangażowanych partnerów
2023 MMJ	5	4	3
2024 MMJ	9	2	1

W przypadku pierwszego kierunku dotyczącego działań edukacyjnych za pośrednictwem instytucji kultury, to właśnie MMJ jest tą instytucją, której celem jest między innymi

Dokument podpisano elektronicznie

prowadzenie działalności popularyzatorskiej i edukacyjnej związanej z historią miasta, regionu i Polski, trwała ochrona dóbr kultury, upowszechnianie wartości historii miasta i obiektów zabytkowych związanych z jego historią.

Działanie edukacyjne prowadzone przez MMJ w 2023 roku to:

1. wystawa upamiętniająca jubileusz 50-lecia MMJ,
2. konkurs historyczny „Z dziejów mojego miasta” – cykliczny konkurs skierowany do uczniów szkół miejskich – we współpracy z Urzędem Miejskim,
3. wystawa efektów działalności Pracowni haftu regionalnego w MMJ – upowszechniającą i utrzymującą lokalną tradycję haftu białego,
4. wystawa czasowa pt. „Spacerownik architektoniczny po Jaworznie cz. 1”.

W roku 2024 r. MMJ zorganizowało :

1. obchody 100-lecia istnienia budynku „Sokoła” w Szczakowej - siedziby dawnego towarzystwa „Sokół” – aktualnie Domu Kultury MCKiS – we współpracy z MCKiS i Towarzystwem Przyjaciół Miasta Jaworzna,
2. wystawę „Długoszyn – VIII wieków historii” – związaną z ogłoszonym przez Radę Miejską w Jaworznie w roku 2024 r. - „Rokiem Długoszyna”,
3. wykład z cyklu „Z historią na Ty” – „Kto wybudował Jaworzno”,
4. wykład z cyklu „Z historią na Ty” - „Jaworzno w oczach cudzoziemców w XVIII-XIX wieku”,
5. wystawę „Powstanie krakowskie 1846 r. w Jaworznie i Chrzanowie” – we współpracy z Muzeum w Chrzanowie,
6. wystawę z cyklu „Spacerownik architektoniczny po Jaworznie, cz. 2”,
7. wystawę z cyklu „Spacerownik architektoniczny po Jaworznie” - Cmentarz w Szczakowej,
8. wystawę z cyklu „Spacerownik architektoniczny po Jaworznie” – „Macewy Mówią” – zwiedzanie Cmentarza Żydowskiego,
9. wystawę „Historia Zagłębia Krakowskiego w miniaturze”.

Kolejny analizowany kierunek, to działania dokumentacyjne – aktualizacja i pogłębienie rozpoznania zasobu oraz rozwijanie charakterystyk zasobu.

W 2023 roku MMJ zrealizowało następujące działania dokumentacyjne:

1. Napiszmy wspólnie historię Jaworzna – cykl spotkań z mieszkańcami miasta zapraszaniymi do pracy przy tworzeniu publikacji o Jaworznie – we współdziałaniu

- ze Stowarzyszeniem Twórców Kultury i Towarzystwem Przyjaciół Miasta Jaworzna,
2. Pracownia Haftu Regionalnego – Haft Biały – projekt polegający na rekonstrukcji i odtworzeniu dawnych wzorów i technik hafciarskich, upowszechniający tradycję haftu i utrzymujący ciągłość tradycji lokalnego haftu białego,
 3. Jaworzno w oczach młodzieży Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaworznie – projekt polegający na wykonaniu przez uczniów szkoły zdjęć dokumentujących wygląd współczesnego Jaworzna, zakończony wystawą prac w MMJ, we współpracy z Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaworznie,
 4. „Jaworzno moje miasto... tu mieszkam i żyję... – makieta historycznego miejsca w Moim Mieście” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych i ich rodzin na wykonanie makiety przedstawiającej budynki i miejsca w mieście o wartości historycznej – realizowany przy udziale Szkoły Podstawowej nr 18 w Jaworznie,
 5. wystawa czasowa i kwerenda do wystawy „Spacerownik architektoniczny po Jaworznie cz. 1”.

Działania dokumentacyjne MMJ w 2024 roku to:

1. 1924-2024. 100 lat siedziby Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Szczakowej, kwerenda w materiałach źródłowych – we współpracy z Stowarzyszeniem Twórców Kultury i Towarzystwem Przyjaciół Miasta Jaworzna,
2. kwerenda do wystawy oraz wystawa „Długoszyn – VIII wieków historii” związana z ogłoszonym przez Radę Miejską w Jaworznie w roku 2024 r. „Rokiem Długoszyna”,
3. wykład z cyklu „Z historią na Ty” – „Kto wybudował Jaworzno”, kwerenda do wykładu dotycząca projektów architektonicznych realizowanych w przestrzeni publicznej Jaworzna,
4. wykład z cyklu „Z historią na Ty” - „Jaworzno w oczach cudzoziemców w XVIII-XIX wieku”, kwerenda do wystawy,
5. wystawa „Powstanie krakowskie 1846 r. w Jaworznie i Chrzanowie”, kwerenda do wystawy – we współpracy z Muzeum w Chrzanowie,
6. wystawa z cyklu „Spacerownik architektoniczny po Jaworznie, cz. 2”, kwerenda do wystawy,
7. wystawa z cyklu „Spacerownik architektoniczny po Jaworznie” - Cmentarz

- w Szczakowej, kwerenda do wystawy,
8. wystawa z cyklu „Spacerownik architektoniczny po Jaworznie” – „Macewy Mówią” – zwiedzanie Cmentarza Żydowskiego, kwerenda do wystawy,
 9. wystawa „Historia Zagłębia Krakowskiego w miniaturze”, kwerenda do wystawy.

W 2024 roku MMJ opublikowało drugie wydanie „Szczakowa. Monografia” autorstwa Adolfa Tatarczucha, a także publikację „Wśród przyjaciół na Osiedlu Stałym 1982-1984. Zapiski” Andrzeja Zwolińskiego.

Priorytet 2) Gospodarna troska – to działania na rzecz utrzymania w dobrym stanie zachowania zabytków stanowiących mienie komunalne i publiczne oraz wspieranie działań na rzecz ochrony i zachowania zabytków o innych formach własności. Na ten priorytet składają się dwa kierunki działania:

KIERUNEK DZIAŁANIA 1

1. Bieżące użytkowanie i utrzymanie funkcjonalności obiektu, z poszanowaniem jego specyfiki zabytkowej - analiza na podstawie dwóch wskaźników:

- liczba środków wydatkowanych na ochronę obiektów zabytkowych pozostających we władaniu mienia komunalnego,
- liczba zrealizowanych prac w obiektach zabytkowych pozostających we władaniu mienia komunalnego.

KIERUNEK DZIAŁANIA 2

2. Monitoring stanu zachowania obiektów zabytkowych - analiza na podstawie dwóch wskaźników:

- liczba obiektów zabytkowych pozostających we władaniu mienia komunalnego,
- liczba przeglądów technicznych i kontroli stanu zachowania obiektów zabytkowych pozostających we władaniu mienia komunalnego.

Kierunek działania dotyczący bieżącego użytkowania i utrzymania funkcjonalności obiektu, z poszanowaniem jego specyfiki zabytkowej wyznacza wskaźnik określający ilość środków wydanych na opiekę nad obiektami zabytkowymi.

Bieżące użytkowanie i utrzymanie funkcjonalności obiektu, z poszanowaniem jego specyfiki zabytkowej							
wysokość środków wydatkowanych na ochronę obiektów zabytkowych pozostających we władaniu mienia komunalnego				liczba zrealizowanych prac w obiektach zabytkowych pozostających we władaniu mienia komunalnego			
rok/ jednostka	MZNK	MZOPOW	MMJ	rok/ jednostka	MZNK	MZOPOW	MMJ
2023	1 664 347,37	590 822,18	17 500,00	2023	7	62	3
2024	292 343,16	4 606 988,82	140 000,00	2024	11	83	2
Razem:	1 956 690,53	5 197 811,00	157 500,00	razem	18	145	5

Monitoring stanu zachowania obiektów zabytkowych							
liczba obiektów zabytkowych pozostających we władaniu mienia komunalnego				liczba przeglądów i kontroli stanu zachowania obiektach zabytkowych pozostających we władaniu mienia komunalnego			
rok/jednostka	MZNK	MZOPOW	MMJ	rok/ jednostka	MZNK	MZOPOW	MMJ
2023	13	9	1	2023	30	75	4
2024	13	9	1	2024	38	72	4

Jednostkami miejskimi, których zadaniem jest, między innymi, opieka nad obiektami stanowiącymi mienie gminy są MZNK oraz MZOPOW. To przede wszystkim w ich zasobach znajdują się obiekty wpisane do GEZ.

W okresie sprawozdawczym dotyczącym lat 2023 – 2024, MZNK w 13 swoich obiektach dokonał 30 przeglądów i kontroli stanu zachowania budynku oraz 18 remontów i robót budowlanych, na ogólną kwotę **1 956 690,53 zł**.

MZOPOW – jednostka organizacyjna opiekująca się między innymi obiektami zajmowanymi przez przedszkola, szkoły i placówki oświatowe – w roku 2023 i 2024, w 9 obiektach wpisanych do GEZ, dokonał 147 przeglądów i kontroli stanu obiektów oraz 145 remontów, napraw i robót budowlanych na łączną kwotę **5 197 811,00 zł**.

MMJ, mający siedzibę w budynku wpisanym do GEZ, w ciągu 2023 i 2024 roku, na opiekę nad swoim obiektem wydał **157 500,00 zł** (m. in. na modernizację instalacji elektrycznej, remont instalacji kanalizacyjnej i remont dachu) i wykonał 8 przeglądów i kontroli stanu zachowania budynku.

Reasumując, Gmina Miasta Jaworzna – poprzez swoje jednostki organizacyjne i instytucję kultury – w roku 2023 i 2024 na opiekę nad obiektami zabytkowymi wydatkowała środki budżetowe w wysokości **7 312 001,53 zł**.

Dokument podpisano elektronicznie

Priorytet 3) Siła współpracy – to budowanie współpracy z organami państwowymi, samorządowymi, organizacjami pozarządowymi, inwestorami, środowiskiem kościelnym i osobami fizycznymi na rzecz intensyfikacji działań służących efektywnej ochronie i opiece nad zabytkami oraz niematerialnym dziedzictwem kulturowym Jaworzna.

Priorytet ten określają dwa kierunki działania:

KIERUNEK DZIAŁANIA 1

1. Kształtowanie polityki miasta przez uwzględnianie w dokumentach zarządczych i planistycznych uwarunkowań i zadań w zakresie poszanowania dziedzictwa kulturowego, tj. analiza na podstawie dwóch wskaźników:

- liczba dokumentów strategicznych,
- liczba sporządzonych i zaktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

KIERUNEK DZIAŁANIA 2

2. Tworzenie efektu synergii – inicjowanie koalicji w pozyskiwaniu środków finansowych i realizowaniu zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego - analiza na podstawie trzech wskaźników:

- wysokość pozyskanych środków,
- liczba partnerstw i zaangażowanych instytucji,
- liczba podjętych zadań.

Kształtowanie polityki miasta przez uwzględnianie w dokumentach zarządczych i planistycznych uwarunkowań i zadań w zakresie poszanowania dziedzictwa kulturowego					
liczba dokumentów strategicznych			liczba sporządzonych i zaktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego		
rok/ jednostka	UA	PI-KL.	rok/ jednostka	UA	PI-KL.
2023	0	3	2023	2	0
2024	0	0	2024	0	0

W 2023 roku, uchwałą Rady Miejskiej z 23 lutego 2023 r., Gmina Miasta Jaworzna (UA) zaktualizowała miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla:

1. dzielnicy "Skalka – wschód" w Jaworznie – na którego mocy ustalono nakaz ochrony istniejącej, a nie ujętej w GEZ kapliczki, na działce nr 4610, w obr. 200,

Dokument podpisano elektronicznie

przy ul. Insurekcji Kościuszkowskiej,

2. działnicy „Cmentarz Wilkoszyn” w Jaworznie – na którego mocy Pomnik „Nieujarzmionych”, nieujęty w GEZ, na działce nr 4801 w obr. 200 na Cmentarzu Wilkoszyn przy ul. Wilkoszyn, został obiektem „objętym ochroną w planie”.

W tym samym, 2023 roku, Gmina Miasta Jaworzna (PI-KL.) przyjęła następujące dokumenty:

1. Uchwałę Nr LVI/757/2023 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 31 sierpnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Programu Opieki Nad Zabytkami Miasta Jaworzna na lata 2023 – 2026,
2. Uchwałę Nr LVI/756/2023 Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 31 sierpnia 2023 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji z budżetu miasta Jaworzna na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na terenie Jaworzna,
3. Zarządzenie Nr PI.0050.380.2023 Prezydenta Miasta Jaworzna z dnia 2 października 2023 r. w sprawie powołania oraz przyjęcia regulaminu pracy Komisji do oceny wniosków o udzielenie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na terenie Jaworzna.

Wyżej wymienione dokumenty były podstawą do podpisania przez Gminę Miasta Jaworzna:

1. w dniu 31 maja 2024 r. umowy z parafią pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Jaworznie Szczakowej o udzielenie dotacji celowej na realizację zadania pn. „Program ochrony zabytków w Jaworznie – prace konserwatorskie w kościele p.w. św. Elżbiety Węgierskiej w Jaworznie-Szczakowej” od 31.05.2024 r. do 30.11.2025 r. – na wykonanie we wnętrzu kościoła konserwacji polichromii ścian i sklepień z wykorzystaniem archiwaliów oraz zachowanych świadków polichromii z lat 30. XX w.,
2. w dniu 13 czerwca 2024 r. umowy z parafią pw. św. Elżbiety Węgierskiej w Jaworznie Szczakowej o udzielenie dotacji celowej na realizację zadania pn. „Program ochrony zabytków w Jaworznie – prace konserwatorskie w kościele p.w. Św. Elżbiety Węgierskiej w Jaworznie-Szczakowej” od 13.06.2024 r. do 30.06.2025 r. na renowację groty polowej i muru wokół kościoła.

Na zadania te Gmina Miasta Jaworzna pozyskała środki z Banku Gospodarstwa Krajowego w ramach Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w wysokości 98% ich wartości. Warunkiem niezbędnym do otrzymania takiego dofinansowania była konieczność zaangażowania finansowego Gminy w minimalnej wysokości, tj. 2% wartości zadania.

Kolejny kierunek działania: Tworzenie efektu synergii – inicjowanie koalicji w pozyskiwaniu środków, finansowaniu i realizowaniu zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, realizowany jest przez MMJ:

1. W 2023 roku MMJ z Gminą Miasta Jaworzna, z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków pozyskało **3 420 200,00 zł** na prace konserwatorskie i budowlane w baraku – budynku magazynowym Muzeum Miasta Jaworzna przy ul. Żwirki i Wigury. Planowane prace obejmują: wykonanie dokumentacji, projektu, zakup materiałów, rekonstrukcję, zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku. Wkład własny Gminy w ten projekt wynosi **69 800,00 zł**.

2. W grudniu 2023 r. MMJ i Muzeum w Chrzanowie podpisało porozumienie w sprawie współpracy przy realizacji projektu „Powstanie krakowskie 1846 r. w Jaworznie i Chrzanowie” finansowanego w ramach Programu Dotacyjnego „Niepodległa”, edycja 2024. Porozumienie obejmowała współpracę merytoryczną i wkład rzeczowy, strony nie deklarowały wkładu finansowanego.

3. W kolejnym, 2024 roku, MMJ wraz z Biurem „Niepodległa” zrealizował czasową wystawę „Powstanie krakowskie 1846 r. w Jaworznie i Chrzanowie”, która obejmowała między innymi gry terenowe, rajdy rowerowe, wykonano grę planszową, zorganizowano rozgrywki i warsztaty kreatywne. Na ten projekt MMJ otrzymało dofinansowanie w wysokości **66 474,25 zł**.

4. Kolejnym projektem realizowanym w 2024 roku, na który MMJ otrzymało zewnętrzne środki finansowe – w wysokości **116 000,00 zł** był projekt: „Historia Zagłębia Krakowskiego w miniaturze”, realizowana przy udziale Narodowego Instytutu Muzeów. W ramach zadania zrealizowano plenerową, stałą wystawę muzealną w formie czterech makiet z brązu, ukazujących, w skali 1:100, historyczne obiekty przemysłowe. Makiety znajdują się w Parku Miejskim i przy siedzibie MMJ.

5. Przy wsparciu funduszy Instytutu Pamięci Narodowej, w wysokości **25 000,00 zł** MMJ wykonało kompletny remont grobu weterana, lotnika ppłk. pil. Karola Pniaka.

Tworzenie efektu synergii – inicjowanie koalicji w pozyskiwaniu środków, finansowaniu i realizowaniu zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego		
Wysokość pozyskanych środków na rok:	przez Gminę Miasta Jaworzna	przez MMJ
2023	3 420 200,00 zł	--
2024	850 000,00 zł z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków + 104 505,00 zł wkład własny Gminy	207 474,25 zł
Razem:	4 427 000,00 + 104 505,00 zł wkład własny Gminy	207 474,25 zł

Reasumując, wysokość środków wydanych przez Gminę w latach 2023 i 2024 na opiekę nad zabytkami: **7 416 506,53 zł** oraz wysokość pozyskanych na ten cel środków zewnętrznych: **4 634 474,25 zł** wynosi ogółem: **12 050 980,78 zł**.

Zaznacza się jednak, że rok 2023 i 2024 to okres wyjątkowo korzystny dla ochrony zabytków ze względu na obowiązywanie Rządowego Programu Odbudowy Zabytków (ustanowionego 23 listopada 2022 r.), w ramach którego Gmina Jaworzno pozyskała **4 427 000,00 zł**. Dofinansowanie z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków, za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego, obejmowało realizację zadań związanych z finansowaniem prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, wpisanym do rejestru lub ewidencji zabytków.

W raporcie dotyczącym kolejnego okresu rozliczeniowego, za rok 2025 i 2026, zakończone zostaną projekty dofinansowane z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków, z których korzystała Gmina i w następnych perspektywach należy liczyć się ze znacznie mniejszymi możliwościami pozyskiwania środków zewnętrznych przeznaczonych na ochronę zabytków.

Podsumowanie i wnioski

W badanych latach 2023 - 2024 zrealizowano bogaty program działań edukacyjnych i dokumentacyjnych prowadzonych przez Muzeum Miasta Jaworzna, w tym cykle wystaw, wykładów oraz publikacje.

Gmina Miasta Jaworzna przeznaczyła na opiekę nad obiektami zabytkowymi ponad 7,4 mln zł środków własnych.

Pozyskano ponad 4,6 mln zł środków zewnętrznych: z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego oraz z Instytutu Pamięci Narodowej i Narodowego Instytutu Muzeów.

Zrealizowano szereg remontów i prac konserwatorskich w obiektach wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków.

W następnych latach planowane jest systematyczne aktualizowanie Gminnej Ewidencji Zabytków oraz dalsze monitorowanie stanu technicznego obiektów.

Jaworzno, październik 2025 r.

Dokument opracowała:

Anna Władyga

Kierownik Referatu Kultury i Sportu

przedkłada:

Katarzyna Florek

Naczelnik Promocji, Kultury i Sportu

Urzędu Miejskiego w Jaworzni